

เรื่อง
ขอทราบกฎหมายไทยเกี่ยวกับการหย่าและการออกคำอุปการะเลี้ยงดู

ที่ สร. ๐๘๐๓/๔๒๔๔

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๑ สิงหาคม ๒๕๑๑

เรื่อง ขอทราบกฎหมายไทยเกี่ยวกับการหย่าและการออกคำอุปการะเลี้ยงดู

เรียน อธิบดีกรมสนธิสัญญาและกฎหมาย

อ้างถึง หนังสือกระทรวงการต่างประเทศ ที่ กต. ๐๒๐๑/๐๗๕๐๖

ลงวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๑๑

ตามที่กระทรวงการต่างประเทศแจ้งว่าสถานเอกอัครราชทูตฟิลิปปินส์ประจำประเทศไทยขอทราบกฎหมายไทยเกี่ยวกับการหย่าและการออกคำอุปการะเลี้ยงดู ความละเอียดปรากฏตามหนังสือกระทรวงการต่างประเทศที่อ้างถึงข้างต้น นั้น

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ขอเรียนชี้แจงดังต่อไปนี้ คือ

๑. การหย่าร้างนี้ ได้กระทำตามกฎหมายของประเทศเม็กซิโก แต่ตามคำถามที่ถามมานั้นไม่ปรากฏแน่ชัดว่าเป็นการหย่าโดยคำพิพากษาหรือไม่ ในกรณีเช่นนี้ ขอแยกตอบเป็นสองประเด็น คือ

ก. ถ้าการหย่านั้นเป็นการหย่าโดยคำพิพากษาของศาลแห่งประเทศเม็กซิโก ตัดสินให้สามีภริยาคู่น้อย่ากันได้ ปัญหาที่อยู่ที่ว่าประเทศไทยจะรับรองคำพิพากษาที่ให้หย่านั้นได้เพียงใด พระราชบัญญัติว่าด้วยแห่งการขัดกันแห่งกฎหมายพุทธศักราช ๒๔๙๑ ไม่มีบทบัญญัติว่าด้วยการรับรองคำพิพากษาของศาลต่างประเทศไว้โดยตรง กรณีนี้จึงเป็นช่องว่างแห่งกฎหมายซึ่งจะต้องนำเอาบทบัญญัติ มาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยแห่งการขัดกันแห่งกฎหมายฯ มาใช้อุดช่องว่างแห่งกฎหมายนี้โดยให้นำเอากฎเกณฑ์ทั่วไปแห่งกฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีบุคคลมาใช้ กฎเกณฑ์ทั่วไปแห่งกฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีบุคคลจะต้องค้นหาจากบทบัญญัติของพระราชบัญญัติว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมายฯ นั้นเอง ซึ่งในกรณีนี้ได้แก่หลักเกณฑ์ตามมาตรา ๒๗^๑ กล่าวคือจะต้องเป็นกรณีที่ตามกฎหมายสัญชาติแห่งสามีและภริยาทั้ง

^๑ มาตรา ๒๗ ศาลไทยจะไม่พิพากษาให้หย่ากัน เว้นแต่กฎหมายสัญชาติแห่งสามีและภริยาทั้งสองฝ่ายยอมให้หย่าได้

เหตุหย่า ให้เป็นไปตามกฎหมายแห่งถิ่นที่ขึ้นฟ้องหย่า

สองฝ่ายยอมให้หย่าได้ โดยที่เรื่องนี้ปรากฏว่าได้กระทำการหย่าที่ประเทศเม็กซิโกซึ่งมิใช่ประเทศที่คู่สมรสมีสัญชาติอยู่ ฉะนั้นจึงต้องดูว่ากฎหมายสัญชาติแห่งสามี (สหรัฐอเมริกา) และกฎหมายสัญชาติแห่งภรรยา (ฟิลิปปินส์) ยอมให้หย่ากันได้หรือไม่ และจะรับรองการหย่าที่ได้กระทำในประเทศเม็กซิโกหรือไม่ ในเรื่องนี้เคยมีคำพิพากษาศาลสูงของสหรัฐอเมริกาวินิจฉัยไว้ว่า ถ้าเพียงคู่สมรสฝ่ายเดียวย้ายภูมิลำเนาไปอยู่ในมลรัฐอื่นที่ศาลแห่งมลรัฐนั้นยอมหย่าให้ได้ง่าย เช่น ในรัฐฟลอริดา ซึ่งกฎหมายยอมให้มีการหย่ากันได้ ถ้าโจทก์ได้ย้ายภูมิลำเนาเข้ามาอยู่ในรัฐฟลอริดาเพียง ๖ สัปดาห์เท่านั้น และศาลอาจพิพากษาให้หย่าได้โดยคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งไม่มาต่อสู้คดี ศาลสูงสหรัฐจึงได้วางแนวไว้ว่า สหรัฐอเมริกาจะไม่ยอมรับรองคำพิพากษาให้หย่าเช่นนั้น ฉะนั้นเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับกรณีนี้สหรัฐอเมริกาก็จะไม่รับรองการหย่าโดยคำพิพากษาของศาลแห่งประเทศเม็กซิโก และประเทศไทยก็จะไม่รับรองการหย่าดังกล่าวนี้ เช่นเดียวกัน

ข. ถ้าการหย่ามิได้กระทำโดยคำพิพากษาของศาล ประเทศไทยก็ไม่มีทางจะรับรองการหย่าฝ่ายเดียวโดยไม่มีคำพิพากษาได้ เพราะขัดหรือแย้งต่อเจตนารมณ์ของมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมายฯ ซึ่งบัญญัติว่า “การหย่าโดยความยินยอมย่อมสมบูรณ์ ถ้ากฎหมายสัญชาติแห่งสามีและภรรยาทั้งสองฝ่ายยอมให้กระทำได้” กล่าวคือ ถ้าคู่สมรสทั้งสองฝ่ายจะยินยอมหย่า แต่ถ้ากฎหมายแห่งสัญชาติของสามีและภรรยาไม่ยอมให้หย่ากันไม่ได้โดยความยินยอมก็จะหย่ากันไม่ได้ และในเรื่องนี้ตามกฎหมายแห่งสัญชาติของสามี คือ สหรัฐอเมริกาไม่ยอมให้หย่าได้โดยความยินยอม

๒. ปัญหาที่ว่าภรรยาที่ถูกหย่าและบุตรในกรณีนี้ซึ่งพำนักอยู่ในประเทศไทยจะเรียกร้องให้สามีจ่ายค่าอุปการะเลี้ยงดูได้เพียงใดหรือไม่ ในเรื่องนี้ต้องพิจารณาจากพระราชบัญญัติว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมายฯ มาตรา ๒๖ วรรคแรก ซึ่งบัญญัติว่า “หน้าที่อุปการะเลี้ยงดูให้เป็นไปตามกฎหมายสัญชาติของบุคคลซึ่งถูกเรียกร้องให้อุปการะเลี้ยงดู” ฉะนั้นการที่ภรรยาและบุตรจะเรียกร้องค่าอุปการะเลี้ยงดูได้หรือไม่เพียงใดจึงจะต้องเป็นไปตามกฎหมายสหรัฐอเมริกา (กฎหมายของมลรัฐที่สามีมีภูมิลำเนาอยู่ในปัจจุบันนี้)

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) หยุต แสงอุทัย

(นายหยุต แสงอุทัย)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

กองวิชาการ